

Z konferencji rozbroje- niowej w Waszyngtonie

BRONISŁAW D. KUŁAKOWSKI.

WYSPA YAP

Na podstawie orzeczenia Ligi Narodów Japonia otrzymała wszystkie wyspiarskie posiadłości Niemiec, leżące na północ od Równika. Składają się z trzech grup, wysp Marjańskich, archipelagu Marszalla i Karolin, rozrzuconych na przestrzeni dwóch tysięcy kilometrów. Przestrzeń zajęta przez wyspy liczy 960 mil kwadratowych z ludnością 60,000 przeważnie należącą do rasy polinezyjskiej, szybko wymierającej zwłaszcza po ostatniej epidemii hiszpańskiej, która wyłudniała doszczętnie niektóre wyspy. W japońskim urzędowym wydawnictwie „The Japan Year-book” za 1920-1921 czytamy, że „po za wielkim znaczeniem wojskowym” wyspy te nie przedstawiają żadnej prawie wartości ekonomicznej. Podane tam cyfry wywozu dotyczą jedynie rud fosforowych (półtora miliona jen) i kopry (orzcha kokosowego) jednego miliona jen. Ołóż tak skromnie podane rudy fosforowe zawierają na jednej tylko wyspie Nauru czterdzieści dwa miliony ton, według obliczeń niemieckich, którzy rozpoznać tam eksploatację, podobawożby kosztowne urządzenia. W każdym razie wystarczy przypisać je japończykom do „wysokiej wojennej wartości” tych wysp. Wyspy Marzalla zwłaszcza mają naturalne wspaniałe porty mogące pomieścić wielką flotę wojenną. Niemcy anektowały je przeciw nie dla rozwinąć turystyki na Pacyfiku.

Wśród wysp przyznanych Japonii znajdują się słynna już wyspa Yap, która tyle wywołała hałasu. Leży ona na pół drogi pomiędzy wyspami Guam, należąc do Ameryki i Filipinami, na południe od linii prostej łączącej Guam z przysmykiem San Bernardino pomiędzy głównymi Filipinami.

Co do wysp tej zrobił zastrzeżenie jedynie Prezydent Wilson w Waszylu. Zastrzeżenie to nie zostało wzięte do protokołu. Na wyspie tej znajduje się stacja kablu morskiego i stacja telegrafu bez drutu. Wobec nie uznania traktatu wersalskiego przez Amerykę i nie należania Ameryki do Ligi Narodów, oddano wyspę tej Japonii. Stany Zjednoczone były do głębi poruszone poniesionym zupełnym praw Ameryki na Pacyfiku, zwłaszcza jako właściwego zwycięzcy w Wielkiej Wojnie. Na Konferencji Międzynarodowej Komunikacji, otwartej w dniu osiemnastego października 1920 roku Ameryka domagała się internacjonalizacji wysp Yap. W nocie Sekretarza Stanu p. Colby'ego do Ligi Narodów z dnia 21 lutego 1921 znajdujemy oświadczenie, że wyspa Yap (na starych mapach Guap albo Yap) stanowi nierozłączną część wszelkiego praktycznego systemu komunikacji kablowej na Pacyfiku i swobodne korzystanie i używanie tej stacji nie może być narazone na przeszkodę, wynikające z posiadania lub kontrolowania wyspy tej przez jakiegokolwiek mocarstwo. „Przez wyspę Yap przechodzi kabel z wyspami Guam, łączący Amerykę z Szanghajem i z Menado w posiadłościach holenderskich w wyspach Indji Wschodnich. Znaną specjalistą od spraw morskich, angielską p. Hector G. Bywater, pisze w dziele swym „Sea Power in the Pacific” (str. 267) że wyspa Yap doskonale nadaje się na stację submarny. Od wyspy amerykańskiej Guam wyspa Yap oddlega jest o mil trzysta siedemdziesiąt. W ten sposób japończycy posiadając w reku swą w wyspę mogą izolować Filipiny i szybkim atakiem uderzyć na flotę amerykańską w porcie Guam. Cytowany wyżej p. Bywater, angielski, podkreśla, że nie Amerykanin — twierdzi, że w razie wojny z Japonią możliwość obrony Filipin polegać będzie na wielkości i charakterze floty amerykańskiej zgromadzonej w porcie Guam”. Ten sam autor w cytowanej powyżej książce pisze na stronie 268 dosłownie, co następuje:

„Wątpliwym jest raczej, czy Prezydent Wilson i jego asystenci rozumieli w Waszylu, że oddają się w ręce japończyków, gdy po pewnym wahaniu, co prawda, zgodził się na klauzule, oddające Japonii i Karolin, Pelew, i Marjany oraz wyspy Marzalla. W rezultacie wyspa Guam (leżąca w grupie wysp Marjańskich), została odczołowana kordonem ewentualnie japońskich fortów i baz morskich”.

Rozumiemy teraz czemu w „Japan Year Book” sami japończycy przypisali, że wyspy otrzymane w spadku po Niemczech „mają wielkie znaczenie wojskowe”. Rozumiemy teraz podrażnienie Ameryki w sprawie wysp Yap.

— Czytacie i rozpowszechniacie „Nowy Świat”, —

STANOWISKO BONAR LA- WA W SPRAWIE IRLANDJI WYWOŁAŁO KONSTERNACJĘ WŚROD ULSTERCZYKÓW

Zwolennik Ulster wypowiada się za łącznością Ulster z Irlandją.

LONDYN, 16 grudnia. — Ostatnia nadzieja ulsterczyków w parlamencie angielskim że Bonar Law, wybitny przywódca parlamentarny opowie się przeciw połączeniu prowincji Ulster do Irlandji rozwiła się, gdy Bonar Law ku wielkiemu zdumieniu posłów ulsterkich w parlamencie angielskim oświadczył się za przyłączeniem Ulster do południowej Irlandji jako konieczności historycznej.

Jestem za zatwierdzeniem warunków angielsko-irlandzkiego go traktatu pokoju i byłbym bardzo, gdybym się oświadczył publicznie”.

Wobec oświadczenia Bonar Law'a zwolennikami odrębności prowincji Ulster pozostał tylko j. Carson, który skutkiem obrony interesów prowincji Ulster został mianowany lordem i w izbie lordów sam jeden bronił sprawy Ulster zwołując za wszelką cenę możliwość zatwierdzenia angielsko-irlandzkiego pokoju.

Sułtan turecki nie uznał nowego patriarchy kościoła wschodniego

Konstantynopol, 16 grudnia. — Sułtan turecki zawiadomił państwa aljańskie że archybisop Metios Metaxakis, który ostatnio został wybrany patriarchą kościoła greckiego ze stolicy w Konstantynopolu nie może być zatwierdzony na ten stanowisko ponieważ został wybrany niezgodnie z przepisami tureckiej konstytucji.

Niemcy sprzedali Czechom 60,000 karabinów

HAGA, 16 grudnia. — Szesćdziesiąt tysięcy karabinów odrzutowych armii niemieckiej które na podstawie umowy zostały przekazane Czechom w ramach pożyczki, zostały sprzedane przez rząd niemiecki republiki czechosłowackiej. Karabiny były złożone w Holandji i opłacone za przechowanie tam i ostatecznie w roku 1918 doszły do wielkiej sumy że Niemcy nie mogły ich wykupić za sumę, którą były winne Holandji za przechowanie karabinów.

Strajk krawców damskich prawie załadowany

17,000 robotników powraca do pracy

NEW YORK, 16 grudnia. — Główny zarząd międzynarodowej unii krawców damskich ogłosił wczoraj siłki 700 firm, które zgodziły się ze strajkującymi krawcami i skutkiem tego 17,000 strajkujących powróciło już do pracy na danych warunkach 44 godzin pracy tygodniowo i to samo wynagrodzenie za pracę.

Epidemia hiszpańskiej grypy wśród wojsk amerykańskich nad Renem

BERLIN, 16 grudnia. — Wiele żołnierzy amerykańskich w Niemczech zostało umieszczonych w szpitalach z powodu wybuchu epidemii grypy hiszpańskiej. Liczba zapadłych na infekcję dosięga 150 osób, chorzy jednak nie okazują objawów gwałtownej gorączki. Choroba przechodzi lekko bez skutków śmiertelnych.

PARLAMENT ANIELSKI ZA- TWIERDZA POKÓJ Z IRLANDJĄ

KONFERENCJA ROZBROJENIA- WA ZBLIŻA SIĘ KU KOŃCOWI

Ilość okrętów, które mają być zatrzymane i tych, które mają być zniszczone, określona

STANY ZJEDN. MAJĄ ZNISZCZYĆ 820,340 TON;
ANGLIA 605,975 TON JAPONIA 435,000 TON.

STOSUNEK FLOTY FRANCUSKIEJ I WŁOSKIEJ JESZCZE
NIEOKREŚLONY

Twierdzą i warownie na terytorium właściwych odnosnych państw mogą pozostać

WASHINGTON, 16 grudnia. — Ubiegłej nocy konferencja rozbrojenia ułożyła trzy nowe umowy, których znaczenie i wielkość można porównać tylko do wersalskiego traktatu pokojowego.

Umowy te po stworzeniu czwórporozumienia państw St. Zjednoczonych, Anglii, Francji i Japonii, i umowie pomiędzy St. Zjednoczonymi a Japonią, która przyznała St. Zjednoczonym równe prawa na terytorjach zdobytych na Niemczech a oddanych pod mandat Japonii, brzmiały jak następuje:

1) Umowa pomiędzy St. Zjednoczonymi, Anglią i Japonią w sprawie ograniczenia zbrojeń morskich na zasadzie planu przedstawionego przez Stany Zjednoczone.

2) Zachowanie fortecz na terytorjach właściwych odnosnych państw i podstaw floty wojennych istniejących przy tych terytorjach (wyspy Hawaj uznane za terytorium Stanów Zjednoczonych, wyspy Hong-Kong pozostawione Anglii).

3) Zgodzenie się na 10-letni okres zaprzestania zbrojeń, w których nie mają być budowane żadne okręty wojenne.

Na podstawie tej umowy wszystkie trzy państwa — Stany Zjednoczone, Anglia i Japonia zniszczą razem 68 wielkich okrętów pierwszej klasy pojemności 1,861,843 ton. Japonia zgodziła się zniszczyć 10 wielkich okrętów wojennych pojemności 435,328 ton, Anglia 23 okręty pojemności 605,975 ton, a Stany Zjednoczone 30 okrętów pojemności 820,340 ton.

Zwłoka w dojeździe do zgody dla zniszczenia tych okrętów pochodziła od Japonii, która nie chciała się zgodzić na zniszczenie największego okrętu wojennego „Mutsu” pojemności 35,000 ton, jaki miała i zgodziła się na zniszczenie na to miejsce innego wielkiego okrętu „Setu” pojemności 20,000 ton i pozwoliła Stanom Zjednoczonym na dokonanie budowy dwóch najnowszego typu okrętów „Colorado” i „Washington”, a na zniszczenie dwóch starych „North Dakota” i „Delaware”, tak samo Japonia zgodziła się na Anglię wykonać budowę dwóch najnowszych okrętów typu „Hood” nie większej pojemności jak 35,000 a zniszczenie na to miejsce czterech okrętów: „Kroń Jerzy V”, „Erin”, „Centurion”, i „Ajax”.

PAŃSTWA NADBAŁTYCKIE PROSZĄ LIGĘ NARODÓW O POMOC DLA FINLANDJI - PRZECIW BOLSZEWICKIEJ ROSJI

Przedstawiciele Finlandji, Estonji, Łotwy i Litwy wysyłają notę do Ligi Narodów z prośbą o pomoc.

Wojska bolszewickie zajmują prowincję Karelję, za-
grazając najściem Finlandji.

REVEL, Estonia, 16 grudnia. — Przedstawiciele państw nadbałtyckich Finlandji, Estonji, Łotwy i Litwy zebrani na konferencji dla dokonania handlowego przemyślenia wysłali notę do Rady Ligi Narodów z żądaniem, by wystąpiła w obronie Finlandji, której zagrożoną wojska bolszewickie, które wkroczyły na terytorium Karelji.

Przedstawiciele państw nadbałtyckich w swojej notce przedstawiają Lidę Narodów niebezpieczeństwo, jakie może zagrozić państwu nadbałtyckim członkom Ligi Narodów w razie zastąpienia Finlandji przez bolszewicką Rosję. Stosunki pomiędzy bolszewicką Rosją a Finlandją stają się coraz gorsze. Bolszewicy rząd rosyjski, zarzuca Finlandji, że pozwala przedmowa monarchistów rosyjskich na utworzenie przy bolszewickich oddziałach na terytorium Finlandji, co jest wyraźnym pogwałceniem warunków w Dorpcie ubiegłego roku.

SENAT STANÓW ZJEDN. ODROCYŁ SIĘ NA FERJE ŚWIĄTECZNE

WASHINGTON, 16 grudnia. — Senat St. Zjedn. uchwalił dzisiaj резолюcję wniesioną przez senatora Curtisa przewidującą odroczenie posiedzeń kongresu w dniu 22-go grudnia do 8-go stycznia 1922 roku.

Rezolucja senatu została odczytana do izby kongresu, i niewątpliwie zostanie ponownie uchwalona.

STRAJKUJĄCY MLECZARZE MUSZĄ WYDĄC KSIĄŻKI Z NAZWISKAMI ODBIORCÓW

NEW YORK, 16 grudnia. — Sprawa strajku mleczarskiego ciągle niezatłumiona. Właściciele mleczarni nie chcą słyszeć o rokowaniach ze strajkierami uważając strajk za skończony. Strajkujący mleczarze gotowi są do powrotu do pracy na dawnych warunkach. Jedyną oznaką że strajk mleczarski nie jest jeszcze ukończony, jest opieka policji. Przy każdym wozie do starczającym mleko znajduje się policjant, który stoi przy strajkowniku i bezpieczeństwo nowego robotnika mleczarskiego.

Najwyższy sąd w Brooklinie wydał dzisiaj rozkaz strajkującym mleczarzom, ażeby zwrócili książki z nazwiskami odbiorców, którzy są załogi kompanij mleczarskich 1,700,000 ton mleka do dostarczania przez strajk mleko.

Rozkaz sądu zmuszający strajkujących do wydania książek odbiorców jest największym zwycięstwem właścicieli mleczarni nad strajkierami, którzy mimo znacznej dezorganizacji nie tracą nadziei że zmuszą kompanie mleczarskie do przyjęcia ich z powrotem do pracy a odwołania łamistraszków.

Sześciu górników zasypanych w kopalni zginęło

DENVER, Col., 14 grudnia. — Skutkiem eksplozji pyłu-węgla 6 górników zostało zabitych a 26 dotychczas jest odcieczonych od świata przez wielkie maszynę zawałających tunel kopalni.

Zarząd kopalni zorganizował natychmiastową akcję ratunkową, by odzyskać zasypanych górników. Pierwszą koniecznością jest dopuszczenie dla zagrzebanych nieco świeżego powietrza i danie świeżej wody.

Metelski, zawodowy bandyta przetrzymany i ujęty przez policję

BROOKLYN, 16 grudnia. — Zawodowy bandyta Metelski skazany na 40 lat więzienia i ostatecznie uwolniony przez gubernatora Smith'a po 13 letnim pobycie w więzieniu został przypięty podczas rabunku przy ulicy President i śmiertelnie postrzelony przez detektywa, który rzucił w niego telefonem na pomoc. Ujęty bandyta zostanie odesłany do więzienia gdzie będzie musiał spędzić resztę kary 27 lat, nałożonej przez poprzedni wyrok.

EXTRA!

Angielska Izba gmin i lordów zatwierdza irlandzko-angielski traktat pokoju

LONDYN, 16 grudnia. — Obydwie izby angielskiego parlamentu zatwierdziły wczoraj popołudniu angielsko-irlandzki traktat pokoju ogromną większością głosów.

Po gwałtownej dyskusji obydwie izby odrzuciły poprawki przeciwników do traktatu pokojowego, które wzięły ich uchwalenia byłoby unicestwić zawarty traktat pokoju.

Posłowie parlamentu odpowiedzieli życzeniem króla Jerzego który w mowie do tronu prosił o zatwierdzenie traktatu w tej formie jak został przedłożony parlamentowi.

GROŹBA WYBUCHU POWSZECH- NEGO STRAJKU W NIEMCZECH

Rząd odrzucił żądanie podwyżki kolejarzy i pracowników pocztowych

BERLIN, 16 grudnia. — W całym Niemczech zagraża wybuch generalnego strajku kolejarzy i pracowników pocztowych, których proszą o podwyżkę 70 procent dotychczasowej zapłaty została odrzucona przez rząd.

W razie ogłoszenia powszechnego strajku kolejarzy i pracowników pocztowych w całym Niemczech nastąpi zamieszanie, jakiego, nie przechodziły od czasu rewolucji Kappa, kiedy na wezwanie rządu w całym kraju wybuchł strajk powszechny wszystkich robotników.

NIEPODLEGŁOŚCOWCY IRLANDCY OPO- WIAJĄ SIĘ ZA POKOJEM Z ANGLJĄ.

UPADEK DE VALERY NIEUNIKNIJONY.

(Korespondencja Artura Draper'a do „New York Tribune”). DUBLIN, 16 grudnia. — Podczas pierwszej próby sił politycznych w parlamencie irlandzkim w obradach nad zatwierdzeniem irlandzko-angielskiego traktatu pokojowego prezydent tymczasowego rządu irlandzkiego Eamon de Valera ze swoimi zwolennikami ponosił dotkliwą klęskę.

De Valera dążył do obalenia a przynajmniej do większej zmiany warunków irlandzko-angielskiego traktatu pokojowego, ale zwolennicy podpisania pokoju tak jak go ułożył prezydent wcale nie przyłączyli się do jego wypowiedzi. Wobec takiego wykazania upadku upadku de Valery na sejm irlandzki jego kariera polityczna wkrótce będzie ukończona.

ULSTERCZYCY PRZESŁADUJĄ ZWOLENNI- KÓW WOLNEGO PAŃSTWA IRLANDZKIEGO

Policja ulsterska rozpuściła radę miasta Fermagh, która się opowiadała za państwem irlandzkim.

DUBLIN, 16 grudnia. — Policja ulsterska w mieście Fermagh napadła dzisiaj na gmach rady miejskiej i rozpuściła posiedzenie rady miejskiej, która ogromną większością oświadczyła się za przynależnością do wolnego państwa irlandzkiego.

Policja skonfiskowała wszystkie książki i dokumenty — znalezione w gmachach rady miejskiej.

LUDNOŚĆ ULTERSKA NIE JEST JEDNOMYŚL- NA W SPRAWIE ANIELSKO-IRLANDZ- KIEGO TRAKTATU POKOJU

DUBLIN, 16 grudnia. — W rządowych kołach irlandzkich otrzymano wiadomości z wiarygodnych źródeł, że pomiędzy ludnością ulsterską nastąpił rozłam w zapatrywaniach na stosunek prowincji Ulster do państwa irlandzkiego. Według tych samych wiadomości rozłam ten stanie się faktycznym, gdy parlament angielski zatwierdzi traktat pokojowy.

Wybitni przemysłowcy i kupcy prowincji opowiadają się za łącznością prowincji Ulster z państwem irlandzkim, widząc w tym dobro swojej prowincji.

DYPLOMATA ANIELSKI NIEDOWIERZA NIEMCOM

Opowiada się za przyznaniem Francji odpowiednich gwarancji bezpieczeństwa.

PARYŻ, 16 grudnia. — Lord Derby, były ambasador angielski do Francji, przemawiając na bankiecie urządzonym przez międzynarodową komisję oświadczył, że nie wierzy zapewnieniom dawanych przez Niemcy, że są rozbrojeni i że skutkiem tego Francja jest bezpieczna.

Lord Derby oświadczył się za przyznaniem Francji odpowiednich gwarancji bezpieczeństwa, które granica od Niemiec jest także granicą demokratycznej cywilizacji od strony Niemiec. „Nie wierzę Niemcom” — powiedział dalej lord Derby — choćby zaręczał mi nie wiem jak, że się rozbroili, tak jak tego wymagają warunki wersalskiego traktatu pokojowego. Ulegając siłom zjednoczonych aliantów Niemcy tylko wykonywać z największym uporem podlane warunki wersalskiego traktatu pokojowego, myśląc każdej chwili o zniszczeniu wersalskiego traktatu pokojowego i wypowiedzeniem Francji wojny odwetowej”.

